

ТЕМА. «Формування ключових компетентностей учнів на уроках історії»

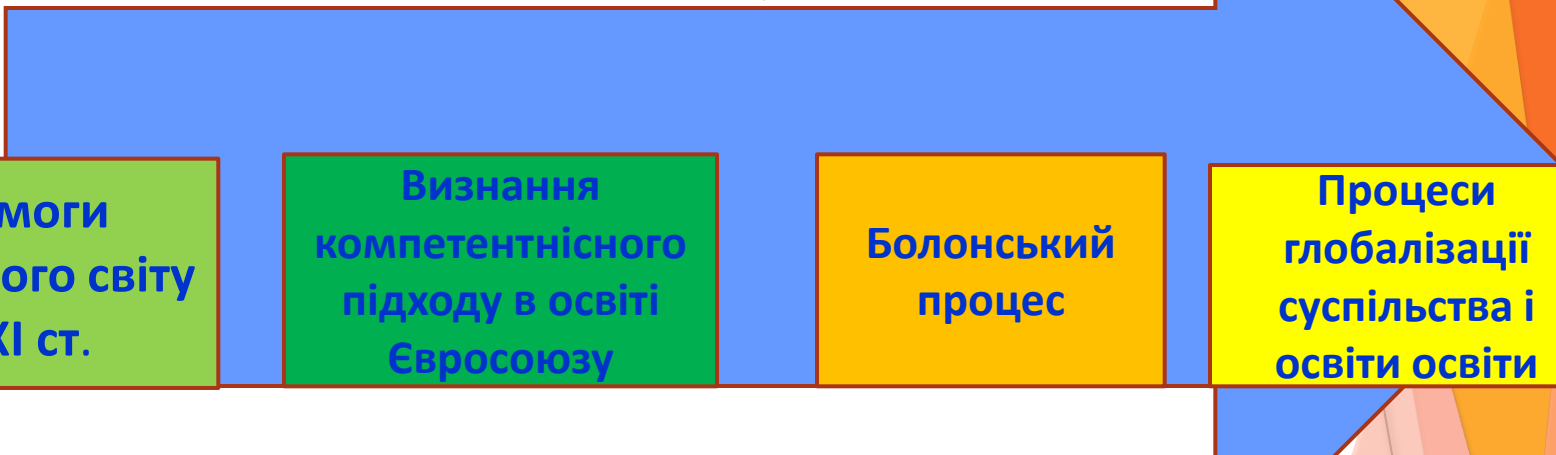
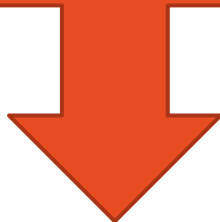
**Пенкіна Римма
Олександрівна,**

**викладачка історії,
ЗП(ПТ)О «Чугуївський
регіональний центр
професійної освіти
Харківської області».**

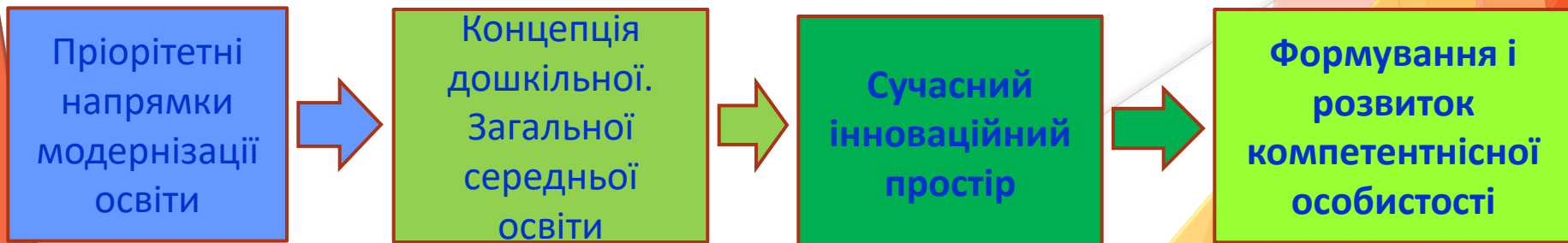
Педагогічний стаж - 29 р.

**Кваліфікаційна категорія-
вища категорія**

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

СУЧАСНА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Вектор формування основних груп компетентностей як виміру та запитів сучасного життя

3

Оволодіння і
застосування
предметних знань,
вмінь та навичок у
конкретному виді
діяльності

Спеціально-
професійні

Соціальні
(загально-
культурні)

Загальні навички та
вміння необхідні для
життя у суспільстві,
загальної культури
спілкування та
ціннісних орієнтацій

Побудова
особистої життєвої
траєкторії в
орієнтації на
національні,
європейські та
світові запити

Особистісно-
світоглядні

Особистісно-
якісні

Індивідуально-
особистісні
спроможності та
вміння, рефлексивна
діяльність людини

Формування ключових та предметних компетентностей

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Соціальна

полікультурна

комунікативна

інформаційна

саморозвитку

самоосвіти

здоров'язбережувальна

ПРЕДМЕТНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

лінгвістична

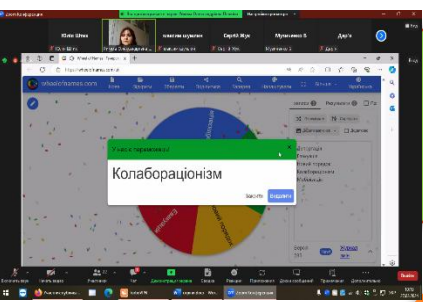
Суспільно-гуманітарна

Природно-математична

Інформаційно-комунікативна

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Шляхи формування ключових компетентностей

на уроках

Інтерактивні методи

Метод проектів

Критичне мислення

в позакласній роботі

День грамотності

Тематичні конкурси

Предметний тиждень

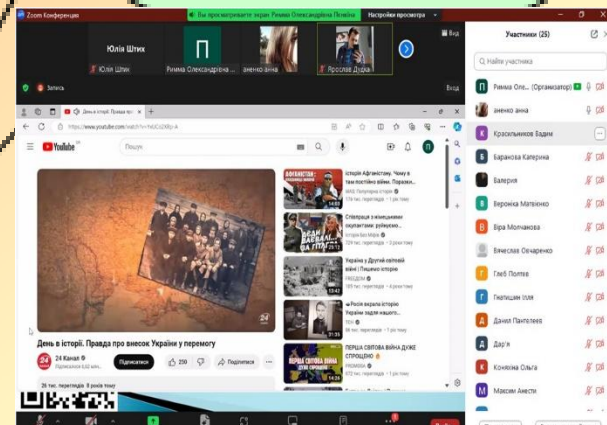
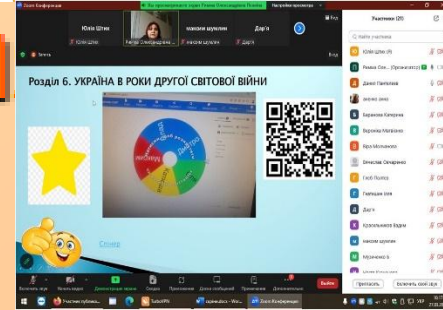
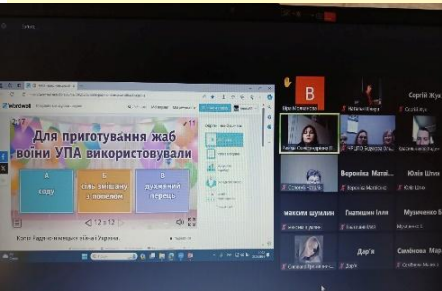
у виховній роботі

Увіковічення пам'яті жертв голодомору

Краєзнавча робота

Тиждень громадянського суспільства

Шляхи формування компетентностей

Інноваційні педтехнології

Методика критичного мислення

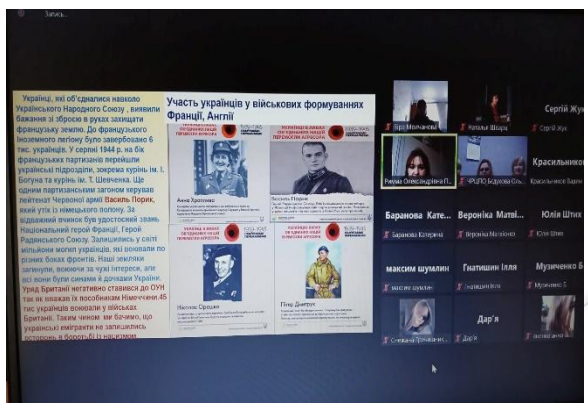
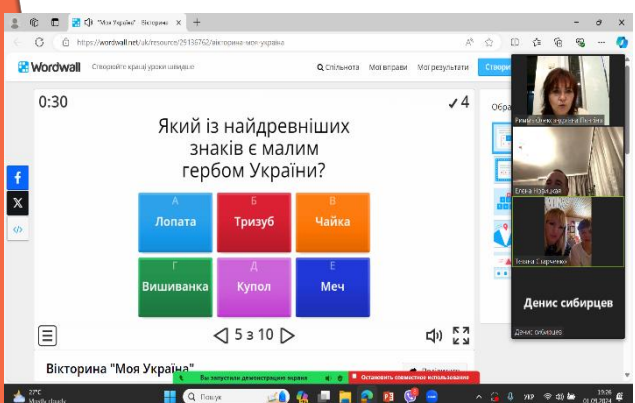
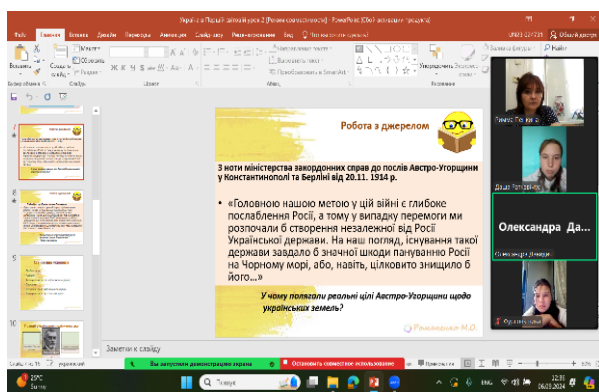
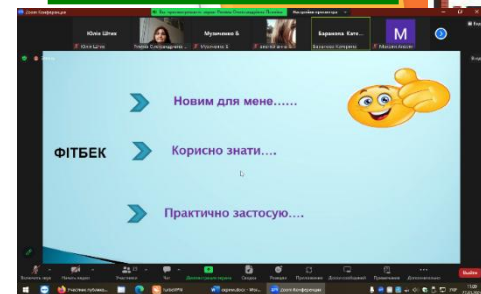
Інтерактивні методи навчання

Проектні технології

Інформаційні комп'ютерні технології

створення мультимедійних презентацій

«Мозковий штурм»;
робота в парах
або в групах;
дискусія;
рольова гра;
інтерв'ювання

ВПРАВА «НАВІШУВАННЯ ЯРЛИКІВ І ПОСИЛАННЯ НА АВТОРИТЕТИ»

МЕТОДИ ВПЛИВУ ПРОПАГАНДИ

«навішування ярликів»

«посилання на авторитети»

МЕТА. НАВЧИТИ ІДЕНТИФІКУВАТИ РІЗНІ ПРИЙОМИ ПРОПАГАНДИ НА ПРИКЛАДІ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ.

НАВИЧКИ ТА УМІННЯ З ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ

візуальна грамотність

стійкість до впливів

уміння обгрунтовувати власний погляд

уміння проводити паралелі з теперішнім часом

ідентифікація стереотипів та проявів пропаганди

оцінка та інтерпретація подій

ПРОПАГАНДА

(з латини — «те, що має бути поширене») — цілеспрямоване поширення ідей та моделей поведінки серед широких мас населення.

Як протидіяти пропаганді на особистому рівні

- 1 Визначте емоції, які викликає у вас повідомлення.
- 2 Поставте собі запитання:
 - На кого спрямоване повідомлення? (Хто цільова аудиторія?)
 - До чого воно закликає або спонукає?
 - Кому це може бути вигідно?
- 3 Відокремте факти від суджень та оцінок.
- 4 Перевірте наведені факти.
- 5 Оцініть обґрунтованість суджень.
- 6 Перевірте повідомлення на ознаки та методи впливу пропаганди.

Образ героя і образ ворога

Пропаганда спрощує сприйняття світу до простої схеми: чорне / біле, вороги / друзі. Для цього використовує прийоми співставлення і протиставлення. Співставлення зі «своїми» відбувається за ознакою схожості, протиставлення — за ознаками відмінності.

Образ героя і образ ворога — обов'язкові елементи пропаганди. Впроваджуються як через інформаційні медіа, так і через масову культуру (кіно, серіали, мультфільми, мему), а також проведення заходів.

Образ героя як рольова модель поведінки, перемоги заради великої мети.

Риси, якими пропаганда наділяє героя (вони можуть не мати нічого спільного із реальністю):

- ✓ боротьба зі злими силами;
- ✓ захист слабких і знедолених;
- ✓ порядність;
- ✓ людяність;
- ✓ сміливість, відсутність страху.

Образ ворога — внутрішнього («ворог народу», зрадник) або зовнішнього.

Риси, якими наділяє пропаганда ворога:

- ✓ нелюдськість (людині надають образу тварини, речі, «нелюда»);
- ✓ аморальність;
- ✓ диявольський характер: розумний, але підступний, шкодить із принципу, загрожує цілям та цінностям;
- ✓ боягузливості;
- ✓ зрадливості.

Ознаки пропаганди

- 1 Спрощення до мінімуму**
Пропаганда звернена до людей різного віку і з різним рівнем освіти. Тому має бути зрозуміла всім (слогани, заклики).
- 2 Постійне повторення**
Принцип тотальності. Однакові ідеї мають звучати з усіх можливих джерел, щоб створити ефект їхньої безальтернативності та очевидної правдивості.
- 3 Вплив на почуття, а не на розум**
Емоції працюють швидше за логіку.
- 4 Суб'єктивність і однобічність**
Пропаганда не може бути об'єктивною. Тому у ній немає інших поглядів і фактів, які б підкріплювали такі погляди.

У пам'ятці наведено адаптований варіант класичних визначень і прийомів пропаганди за джерелами:
The Fine Art of Propaganda: A Study of Father Coughlin's Speeches / The Institute for Propaganda Analysis / edited by Alfred McClung Lee and Elizabeth Briant Lee. — NY: Harcourt, Brace and Company, 1938. — 140 p.
TECHNIQUES [Електронний ресурс] // The Center for European Policy Analysis (CEPA). — Б.р. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.cepa.org/disinfo-techniques>

ПРОПАГАНДА 10

(з латини — «те, що має бути поширене») — цілеспрямоване поширення ідей та моделей поведінки серед широких мас населення.

Як протидіяти пропаганді на особистому рівні

- 1 Визначте емоції, які викликає у вас повідомлення.
- 2 Поставте собі запитання:
 - На кого спрямоване повідомлення? (Хто цільова аудиторія?)
 - До чого воно закликає або спонукає?
 - Кому це може бути вигідно?
- 3 Відокремте факти від суджень та оцінок.
- 4 Перевірте наведені факти.
- 5 Оцініть обґрунтованість суджень.
- 6 Перевірте повідомлення на ознаки та методи впливу пропаганди.

Методи впливу пропаганди

1 Гра зі словами

Навішування ярликів (мова ворожнечі). Людину чи об'єкт називають словом, яке несе негативне емоційне забарвлення (наприклад, *радикали*). Мета — спонукати до засудження без доказів.

2 Фальшиві зв'язки

Блискуче узагальнення. Вживають позитивні та емоційні загальні фрази і слова (*честь, слава, патріотизм, мир, свобода, сімейні цінності, стабільність, добро, демократія*). Закликають схвалити щось, так само не вичерпуючи доказів (наприклад, «Голосуй за стабільність, голосуй за нас!»).

Евфемізми, метафори. Використовують загальні і м'які слова і фрази, які приховують неприємну правду. Наприклад, *ліквідація* замість *вбивство* під час війни; *втрати* замість *загиблі*.

3 Заклики до почуттів

Перенесення. Якості відомої людини або символу (прапор, герб) переносять на продукт, рух, організацію, щоб підтримати або дискредитувати їх. Буває позитивне або негативне. Приклад: зірки виступають за політичного кандидата.

«Свої хлопці» («звичайні люди»). Оратори переконують, що вони та їхні ідеї — «прості», «народні». Часто використовують кандидати на посади, блогери, лідери думок.

4 Маніпуляції з фактами

«Брати і сестри». Використовують слова, які зображують кровне споріднення (*мати, дити, браття, родина*), що ділить світ на «своїх» і «чужих».

«Разом з усіма». Закликають: «Всі інші це роблять, так само повинні робити і ви».

Теорії змови. Поширюють чутки і міфи про таємну змову, щоб відволікти від реальних проблем або налякати аудиторію.

Обіграння страху. Ситуацію змальовують як катастрофічну і таку, що вимагає негайного вибору між небагатьма (найчастіше — двома) варіантами. Страх заважає мислити раціонально і спонукає погодитися на найпростіші і найшвидші рішення, щоб уникнути небезпеки.

4 Маніпуляції з фактами

Перебільшення. З несуттєвої частини чи факту судять про ціле або роблять великі прогнози. Приклад: змальовують погляди одного журналіста чи експерта як офіційну позицію уряду.

Підміна фактів і думок. Думку подають як факт або факт видають за думку.

Обман. Неправдиві факти, твердження, фальшиві зображення видають за правдиві.

Підтасування карт. Правдиву інформацію подають вибірково. Наводять найкращі факти для підкріплення своєї заяви і найгірші — для протилежного погляду. Замовчують важливі, але не вигідні для себе факти.

Хибна логіка. З правильних припущень роблять маніпулятивний висновок.

Одеському (Новоросійському) університеті. Спеціалізувався на міжнародному праві, а особливо на питаннях війни, миру, суду та адміністративних союзів. Від 1912 року мав чин дійсного статського радника та очолював Вищий міжнародний інститут в Одесі. За часів Першої світової війни темою його семінарів стала «Велика війна і право» [9].

Фрагменти промови викладача міжнародного права, професора Новоросійського університету в Одесі Петра Казанського від 5 жовтня 1914 р. [10]

Про Росію

«Величний спокій панує в Росії. У всіх — повне усвідомлення нашої народної правоти. Всюди — непохитна впевненість в остаточній перемозі російської зброї. Незламною стіною став російський народ на кордонах держави, згуртувався навколо священного престолу свого великодушного Государя; об'єдналися всі, забувши взаємні суперечки, й рахунки, й домагання. В Росії тепер — одна душа, одна воля, одна робота над подоланням ворога.

Ми всі — щогодини і щохвилини разом, помислами там, на полях великих битв, воєдино з нашими дорогими, всіма силами серця любленими батьками, синами і братами, з незрівнянною російською молоддю, яка безстрашно, не зупиняючись перед смертю й муками, під проводом своїх великих вождів, робить загальнонародну і загальнодержавну справу, робить так, як робити належить велику справу — чистими руками, з чистим серцем, воює так, як повинно воювати христоролюбиве воїнство — покладаючи життя своє за друзів своїх, але шкодуючи переможеного ворога, не ображаючи жінок і дітей, не грабуючи жалюгідного достатку місцевого населення».

Про ворожу сторону

«Яка різниця з тим, що відбувається у наших ворогів! Також об'єднані навколо своєї державної влади, яке негідне видовище являють вони світу. П'яні й розпусні полчища Вільгельма і цього старця Франца-Йосифа, якому слід було б думати про загробне життя, ніж проливати кров людську, грабують і вбивають мирних жителів, навіть своїх співгромадян, гвалтують і піддають надлюдським тортурам жінок і малолітніх дітей, знищують міста і селища, спустошують цілі країни... В Німеччині та Австро-Угорщині постійне збудження, метушня: торжества, прапори, бенкети з приводу вигаданих перемог змінюються відчаєм і панікою, взаємними звинуваченнями, коли надходять відомості про справжній стан справ на театрі воєнних дій.

Видно бентежну, невпевнену в собі душу народну, видно нечисту совість. Злу справу почали наші сусіди, оголосивши нам загарбницьку війну, вторгнувшись в наші кордони та поставивши собі недосяжне завдання — накласти на вільний російський народ і на все слов'янство нове ярмо. І усвідомлення своєї неправоти, там — під спудом, у глибині серця знесилоє всі їхні починання, позбавляє спокою, необхідного для всякого успіху».

ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОР НИКОЛАЙ АЛЕКСАНДРОВИЧЪ

Листівка № 2
«Його імператорська величність государ імператор Микола Олександрович»
Джерело: Корреспондент.net [23].

Суди а нб публ. вестникахъ
Совѣта, извѣстна оубо—
То оубо оубишъ имперей
Нобъ не оубишъ оубишъ оубишъ
В. Державинъ.

Листівка № 3
«Йди за Батьківщину»
Джерело: Корреспондент.net [22].

https://zaxid.net/rotskyiy_dityachiy_telekanal_pokaz_av_multifilm_pro_bombarduvannya_donbasu_n1319303

Новим для мене.....

Корисно знати....

Практично застосую....

ФІТБЕК

<https://www.youtube.com/watch?v=JQPmwzMopJw>

**Пісня «Священна війна», написана в червні 1941 року,
одразу після нападу Німеччини на СРСР.**

**Автор слів — Василь Лебедєв-Кумач,
композитор — Олександр Александров.**

Текст російською

Вставай, страна огромная,
Вставай на смертный бой
С фашистской силой темною,
С проклятою ордой!

Припев:

Пусть ярость благородная
Вскипает, как волна, —
Идет война народная,
Священная война!

Как два различных полюса,
Во всем враждебны мы:
За свет и мир мы боремся,
Они — за царство тьмы.

Переклад українською

Вставай, країно величезна,
До смертного здіймайся бою
З фашистською силою темною,
З проклятою ордою!

Приспів:

Нехай шляхетна лють,
Як хвиля, закипа, —
Іде війна народна,
Священна війна!

Як два далекі полюси,
У всіх ворожі ми:
За світло й мир ми боремся,
Вони — за світ п'їтьми

- Чи є у пісні заклик до дії? Які слова або фрази можна виокремити як спонування до дії чи зображення дії?
- До кого звертаються у пісні? Чому вжито саме це звернення?
- Якими словами змальовано ворога?
- Чи використано тут прийом дегуманізації? Якими словами він виражений? Які почуття викликають ці слова?
- Як ви розумієте використану в пісні метафору «крила чорнії»?
- Якого значення набуває поєднання слів «лють шляхетна»?
- Яке слово є центральним у пісні?
- Як би ви охарактеризували музику? Як музичний супровід допомагає посилити ефект від слів?

<https://www.youtube.com/watch?v=2dDmXihb0P4>

Слова або прийоми, на які варто звернути увагу:

1. «Віра від кулі мене в темну ніч боронила»; «і тому, я знаю, зі мною нічого не трапиться». Оскільки віру в релігійному значенні в Радянському Союзі було знищено, її замінили вірою в партію, вождя, в ідеали комунізму; цінності сім'ї також були важливими й доречними в ліричній пісні, а отже, віра в «дорогу подругу» допомагає вистояти в бою. Віра у третій строфі переходить у впевненість («знаю») у четвертій, тому наголошує на оптимізмі.
2. «Смерть не страшна»; «Радісний я і спокійний в смертельнім бою». Оспівування солдата як упевнену, спокійну, рішучу людину з великим самовладанням

<https://www.youtube.com/watch?v=rtZFtzXA0fQ>

1973-го Леонід Биков зняв фільм «У бій ідуть тільки “старики”», де як режисер і виконавець головної ролі заспівав «Смаглявку».

Текст російською

Как-то летом на рассвете
Заглянул в соседний сад.
Там смуглянка-молдаванка
Собирала виноград.
Я краснею, я бледнею,
Захотелось вдруг сказать:
Станем над рекою
Зорьки летние встречать!

Раскудрявый клен зеленый, лист
резной,
Я влюбленный и смущенный пред
тобой.
Клен зеленый, да клен кудрявый,
Да раскудрявый, резной!

А смуглянка-молдаванка
Отвечала парню в лад:
— Партизанский молдаванский
Собираем мы отряд.
Нынче рано партизаны
Дом покинули родной.
Ждет тебя дорога
К партизанам в лес густой

Переклад українською

Якось влітку на світанку
Заирнув в сусідський сад.
Там смаглявка-молдаванка
Визбирує виноград.
І я блідну, червонію,
Закортіло враз сказати:
«Станьмо над рікою
Світаночки зустрічати!»

Кучерявий клен зелений, лист
густий,
Від кохання біля тебе я знітивсь.
Клен зелений та кучерявий,
Та кучерявий, густий!

А смаглявка-молдаванка
Відповідь дала мені:
«Партизанський молдаванський
Ми збираємо загін.
Нині рано партизани
Кинули дім рідний свій.
Жде тебе дорога
В партизанський ліс густий».

<https://www.youtube.com/watch?v=m-WJtqRIIPA>

Пісня «Нам потрібна одна перемога», слова і музика Бориса Окуджави, 1970 рік.

ПОДУМАЙТЕ!

- Як би ви визначили основну ідею пісні?
- Яке значення закладено у фрази про те, що «вогнь смертельний» безсилий, «вогнь смертельний... не вразить нас»?
- На які думки наштовхує вас фраза «геть сумніви»?
- Чому, на вашу думку, фраза про перемогу «за будь-яку ціну» є центральною в пісні? Що означає фраза «востаєм в землю тут»?

1. НЕОДНОЗНАЧНІСТЬ СПРИЙНЯТТЯ.

- З одного боку, вони — твори мистецтва, що становлять культурну цінність, часто їхніми авторами є визначні композитори й поети.
- Із другого боку, ці пісні транслюють цінності Радянського Союзу, тобто знецінюють життя окремої людини («перемога нам одна потрібна... за будь-яку ціну»), а також романтизують війну, ігнорують той факт, що війна — це завжди смерть.

2. Сьогодні чимало воєнних пісень виконують під час кремлівських травневих концертів, які ідеологічно продовжують транслювати радянські міфи про Другу світову війну. Один із міфів полягає в тому, що нацизм начебто здолала лише Росія і що вона загалом не була агресором у Другій світовій війні. Сучасна російська влада й далі поширює цю тезу і, крім того, використовує різні твори мистецтва для її підсилення.

САМОРОЗВИТОК ТА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

21

ГОТОВНІСТЬ ДО БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ, ЖИТТЄВЕ ПРОЕКТУВАННЯ

Реалізація
індивідуальних
можливостей

Розвиток
творчого
потенціалу

Внутрішня
культура

Професійна
компетентність

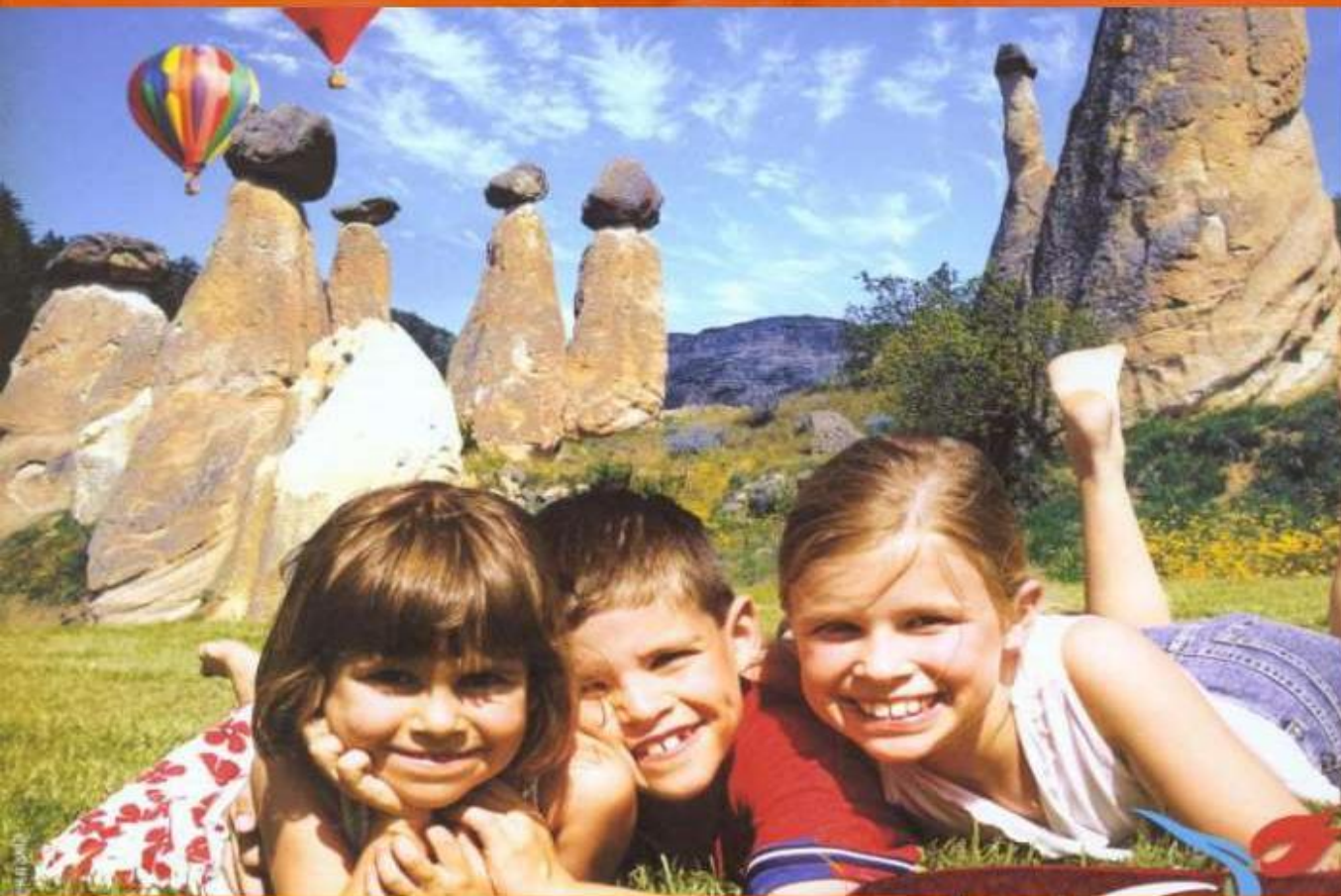
Особиста
траєкторія
життя,
самореалізація
у суспільстві

**УСПІШНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ
ОСОБИСТОСТІ У СОЦІУМІ**

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!!!

Мир – найбільше із благ!

Використані джерела

1. К. Зоренко, І. Гриценко. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ
<http://www.ir.dspu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2562/1/174459-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-385826-1-10-20190729.pdf>
2. Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та ін. Одеса: Університет Ушинського, 2022. 190 с.
<file:///C:/Users/UN23024731/Desktop/Kharchenko%20A.%202022.pdf>
3. Державний стандарт базової середньої освіти.
<https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-seredno>
4. Ключові освітні компетенції.
[Ключові освітні компетентності – Освіта.UA \(osvita.ua\)](#)
5. Бех І.Д. Виховна гуманістична парадигма в освітній інновації // Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України. 2016. № 2 (91). С. 14–21
6. Кремень В.Г. Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін // Педагогіка і психологія. 2014. №4 (85). С. 5–11.
7. Матеріали проекту «Вивчай та розрізняй»